

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Białymstoku**

Białystok, dnia 30 lipca 2009 r.

**Zarząd
Gminnej Spółki Wodnej
w Raczkach**

LBI-410-009-07/2009
P/09/122

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku skontrolowała w Gminnej Spółce Wodnej w Raczkach („Spółce”) stan utrzymania w latach 2007-2009 (I półrocze) melioracji wodnych szczegółowych.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokóle podpisanym 10 lipca 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykorzystanie w latach 2007-2008 dotacji z budżetu państwa otrzymanych na konserwację urządzeń melioracyjnych, natomiast negatywnie działania w zakresie pozyskiwania dochodów ze składek członkowskich i stan utrzymania tych urządzeń.

Spółka prowadziła działalność statutową na obszarze 3.400 ha zmeliorowanych gruntów rolnych, należących do 553 członków (wg stanu na 30.06.2009 r.), w tym 332 ha odwadnianych rowami i 3.068 ha zdrenowanych (z 1.556 studzienkami drenarskimi). Na łącznej długości 93,6 km rowów melioracyjnych znajdowało się 296 przepustów i 4 budowle piętrzące.

1. W ocenie NIK stan utrzymania przez Spółkę urządzeń melioracji wodnych szczegółowych (u.m.sz.) był niezadowalający, znacznie odbiegający od dobrych praktyk w tym zakresie, wskazujących na coroczną potrzebę: konserwacji gruntownej 1/3 rowów

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”,

melioracyjnych i bieżącej obejmującej ich całość, oczyszczania studzienek i wylotów drenarskich, przepustów i urządzeń piętrzących, bowiem:

- odmulaniem w latach 2007-2009 (I półrocze), w ramach konserwacji gruntownej objęto 21,9 km rowów, tj. 23,4% łącznej ich długości (stanowiło to także tylko 52,6% planowanych w tym zakresie robót),
- konserwacją bieżącą (polegającą wyłącznie na usuwaniu drzew i krzewów po jednej stronie rowów) objęto 3,5% w 2007 roku (3,3 km z 93,6 km) i 1% w 2008 roku (0,9 km z 93,6 km), mimo że dobre praktyki mówią o dwukrotnym wykaszaniu skarp i dna rowów w ciągu roku (stanowiło to także 1,5% planowanych w tym zakresie robót),
- corocznym przeglądem studzienek drenarskich i odmulaniem objęto tylko 22,8% ich ilości w 2008 roku (355 szt. z 1.556 szt.), w 2007 roku i I półroczu 2009 roku nie wykonywano tych zabiegów, jak również nie konserwowano wylotów drenarskich (1.056 szt.),

co w przypadku 1/3 rowów (2,9 km z 8,1 km), poddanych przez NIK oględzinom, skutkowało przyspieszoną dekapitalizacją u.m.sz., przejawiającą się wypływaniem rowów, ich zakrzaczeniami lub zadrzewieniami (ograniczającymi przepustowość jak i niszczącymi konstrukcje u.m.sz.). Na 9 rowach o łącznej długości 1,2 km (obejmujących obszar 9,04 ha) stwierdzono występowanie około 30-40 letnich drzew, na terenie podmokłym o charakterze bagienno-leśnym. Na 21 z 76 studzienek drenarskich brak był pokryw. Przyczynami powyższych zaniedbań były:

- niewystarczające środki finansowe z powodu niskiej składki członkowskiej na poziomie 15 zł w 2006 roku i 17 zł w 2009 roku. Składka ta zapewniała pokrycie kosztów usuwania awarii drenarskich, ale nie zapewniała pełnego finansowania planowanego zakresu konserwacji gruntownej w ciągu roku. W okresie objętym kontrolą usunięto 219 awarii drenarskich, przeznaczając na to 58.816 zł, tj. 56,3% ogółu wydatków Spółki,
- niski poziom ściągłości zaległych składek członkowskich, który wynosił 11,1% w 2007 roku i 14,5% w 2008 roku oraz nieprawidłowości w ich dochodzeniu. Według stanu na początek 2007 roku 133 członków nie uregulowało składek w łącznej kwocie 60,4 tys. zł, a na koniec 2008 roku 193 członków zalegało z wpłatą kwoty 69,7 tys. zł, co stanowiło 134,3% planowanych rocznych przychodów Spółki ze składek członkowskich. Postępowanie windykacyjne prowadzono wyłącznie poprzez wysyłanie upomnień, ale bez żądania potwierdzenia doręczenia upomnień

dłużnikom, co uniemożliwiało dalsze czynności windykacyjne. Skutkowało to uznaniem (w trakcie kontroli NIK) przez Zarząd Spółki za przedawnione łącznie 34,1 tys. zł należności z tytułu nieopłaconych składek członkowskich z lat 1996 - 2006. W trakcie kontroli NIK wystąpiono na drogę sądową, domagając się od 2 członków wpłaty zaległości na kwotę 1,7 tys. zł, z których przed rozpoczęciem procesu 1 dłużnik opłacił zaległe składki w kwocie 1 tys. zł. Spółka nie dochodziła również odsetek od nieterminowo opłaconych składek członkowskich uznając, iż byłoby to trudne do wyegzekwowania. Dopiero w trakcie kontroli NIK ustalono, że według stanu na 30 czerwca 2009 roku odsetki te wyniosły w sumie 5,2 tys. zł i przystąpiono do ich egzekwowania.

2. NIK pozytywnie ocenia wykorzystanie dotacji otrzymanych od Wojewody Podlaskiego. W latach 2007-2008 Spółka pozyskała w formie dotacji łącznie 15.381 zł (w tym 13.135 zł w 2007 roku i 2.246 zł w 2008 roku), które w całości przeznaczono na konserwację urządzeń melioracyjnych, finansując nimi 17,3% ogólnej wartości tych prac. W ramach pozyskania i rozliczenia dotacji – z zachowaniem obowiązujących procedur – przekazano wymaganą dokumentację, a informacje w niej zawarte były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.
3. W okresie objętym kontrolą na rachunek Spółki wpłynęło łącznie 140.137 zł, w tym: 124.344 zł składek członkowskich, 15.381 zł dotacji Wojewody Podlaskiego i 412 zł z dochodów z upomnień i odsetek bankowych. Wydatki zamknęły się łączną kwotą 107.087 zł, z których 96.660 zł (90,3%) przeznaczono na opłacenie prac konserwacyjnych, zaś pozostałe wydatki – 10.427 zł (9,7%) dotyczyły obsługi Spółki, w tym: prowadzenie księgowości i spraw Zarządu Spółki (przez 4 pracowników Urzędu Gminy w Raczkach) – 7.030 zł, i innych wydatków – 3.397 zł (obejmujące koszty: zakupu materiałów biurowych, znaczków i usług bankowych).
4. W pracy Spółki wystąpiły następujące przypadki naruszeń przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne² i statutu Spółki:
 - Przewodniczący Zarządu jednoosobowo podpisał umowy - zlecenia z 4 pracownikami Urzędu Gminy w Raczkach na prowadzenie spraw Spółki oraz wnioski, informacje i rozliczenia dotacji z budżetu państwa (zawierające informacje mające wpływ na jej wysokość), co było niezgodne z postanowieniami § 26 ust. 3 statutu,
 - niedokumentowano posiedzeń Zarządu Spółki protokółami, co stanowiło naruszenie § 26 ust. 2 statutu,

² Dz.U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm., dalej zwanej „Prawem wodnym”

- Komisja Rewizyjna nie przeprowadzała kontroli prawidłowości gospodarki finansowej i ksiąg rachunkowych, czym zaniedbała obowiązki określone art. 177 ust. 1 i 2 Prawo wodne, jak również kontroli stanu urządzeń Spółki, do czego była zobowiązana postanowieniami § 28 ust. 1 statutu.

Przedstawiając powyższą ocenę i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Podjęcie wspólnie z członkami Spółki działań w kierunku poprawy stanu utrzymania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych.
2. Kontynuowanie windykacji zaległych składek członkowskich.
3. Przestrzeganie statutu Spółki w zakresie jej reprezentowania oraz dokumentowania posiedzeń Zarządu.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Zarząd Spółki, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Zarządowi Spółki prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli

Ryszard Walendzik